

Asia: VN/24322/2024

Arviomuistio koskien sääntelyä kehitysyhteistyön järjestämisestä

Kysymykset lausunnonantajalle (arviomuistion luvut suuntaa-antavia)

1. Arviomuistiossa esitetään uuden kehitysyhteistyötä järjestämistä koskevan lain säätämistä ja Laki valtion virastoista ja laitoksista (382/1989, jäljempänä "virastolaki") kumoamista. Virastolain tapaan arviomuistiossa esitetään säädettäväksi viranomaisille kuuluvasta yleistoimivallasta osallistua kehitysyhteistyön toimeenpanoon. Samalla toimivallan soveltamisalaa viranomaisten osalta esitetään yhtenäistettäväksi julkisuuslain 4 §:n kanssa. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen muutosten, mukaan lukien vaikutusten, osalta? (luku 2.1)

Olisi hyvä avata, tavoitellaanko tällä uudistuksella myös muiden viranomaisten kasvavaa roolia kehitysyhteistyön toimeenpanossa.

Hienoa että, arviomuistiossa mainitaan mahdollisuus useamman viranomaisen yhteistoimintaan ja konsortiot. Kansalaisjärjestöjä ei tosin mainita konsortioiden kumppaneina (Konsortio voisi muodostua vain viranomaisista tai esimerkiksi viranomaisista, korkeakouluista ja säätiöistä ja mahdollisesti yrityksistä). Pidämme tärkeänä, että lakiuudistuksessa pyritään mahdollistamaan laaja-alainen ja joustava yhteistyö eri toimijoiden välillä. Näemme omalla sektorillamme (ympäristö ja ilmasto) erityisen tärkeänä mahdollisuuden yhteistyöhön suomalaisten viranomaisten kanssa kehitysyhteistyön toimeenpanossa kehittyvissä maissa esimerkiksi metsien kestävän käytön osalta.

Toivottavasti prosessin yhteydessä huomioidaan Metsähallituksen asema, joka ei ole tällä hetkellä IKI-kelpoinen toimija.

2. Millaisia näkemyksiä teillä on uuden kehitysyhteistyön järjestämistä koskevan lain ja sitä koskevan IKI-instrumentin soveltamisalaa koskevasta muutoksesta suhteessa korkeakouluihin? Miten korkeakouluja tulisi kohdella suhteessa julkisuuslain 4 §:n viranomaismääritelmään (luku 2.1)

Uudistuksen osana pitäisi pyrkiä purkamaan siiloja kaikkien kehitysyhteistyöinstrumenttien osalta sekä lisäämään laaja-alaista yhteistyötä ja toimintaa. Tämä mahdollistaa suomalaisen osaamisen monipuolisen käytön kehitysyhteistyön toteutuksessa.

3. Kehitysyhteistyön järjestämistä koskevaan uuteen lakiin esitetään päivitettäväksi IKI-yhteistyötä koskeva maksuperustesäännös. IKI-yhteistyön osalta on tarkoitus yhdenmukaistaa IKI-yhteistyötä koskevia kirjaus- ja kilpailutusnäkökulmia. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen muutosten osalta? Millaisia näkemyksiä teillä on esityksen vaikutuksista? (luku 2.1)

Ei kommentteja

4. Arviomuistiossa kuvataan ulkoministeriön tahtotila rahoittaa tulevaisuudessa monitoimijahankkeita, joilla rahoitettaisiin konsortioita, jotka muodostuisivat esimerkiksi viranomaisista, korkeakouluista ja säätiöistä ja yrityksistä (luku 2.1.1.4). Millaisia näkemyksiä, hyviä käytäntöjä tai toimintatapoja teillä on monitoimijamallin rahoittamiseen?

Miksi kansalaisjärjestöjä ei ole mainittu konsortioiden mahdollisina kumppaneina? Erityisesti tällä hallituskaudella on haluttu korostaa ohjelmatukijärjestöjen roolia Suomen kehityspoliitiikan toimeenpanijana. Pidämme erittäin tärkeänä, että kansalaisjärjestöjen osallistuminen mahdollistetaan näissä konsortioissa, koska useilla järjestöillä on kymmenien vuosien kokemus kumppanimaistaan sekä rautainen ammattitaito ja kokemus näistä maista sekä sektoreista. On myös huomattava, että ne suomalaiset kansalaisjärjestöt, jotka ovat osa kansainvälistä verkostoa voivat hyödyntää myös laajaa kansainvälistä verkostoaan ja sen tietoa, taitoa ja mahdollisuuksia kehitysyhteistyövarojen tehokkaaseen ja tuloksekkaaseen hallintoon sekä kansainväliseen YK-tason vaikuttamistyöhön.

5. Arviomuistiossa selvitetään tarvetta säätää EU:lle tai muiden valtioiden kehitysyhteistyötoimijoille siirrettäviä tehtäviä koskien sekä selvennetään teknisen siirron mahdollisuutta (luku 2.1.3.1). Millaisia näkemyksiä teillä on selvitystä koskien?

Ei kommentteja

6. Arviomuistioon on kuvattu ulkoministeriön ulkoistamat asiantuntijahankinnat perustuslain 124 §:n arvion valossa. Uudessa laissa kehitysyhteistyön järjestämisestä on tarkoitus säätää muulle kuin viranomaiselle siirrettävien tehtävien osalta niiden asiantuntijahankintojen osalta, jotka nykytilassa arvioidaan julkisen hallintotehtävän siirtämiseksi. Arviomuistiossa esitetään myös mahdollinen tahtotila laajentaa asiantuntijapalveluhankintoja tiettyjen yhteistyömuotojen osalta. Millaisia näkemyksiä teillä on esityksestä ja sen vaikutuksista (luku 2.2)?

Tässä yhteydessä tulisi korostaa, että ulkopuolisia palveluita hankittaessa tulisi huomioida palveluntarjoajan riippumattomuus (on nostettu muissa kohdissa esiin arviomuistiossa, mutta ei neuvonannon ulkoistamisen osalta).

7. Arviomuistiossa esitetään muutoksia valtionavustuslakiin (688/2001) niiltä osin, kun niihin liittyy ulkoministeriön toimintaa koskevia erityispiirteitä (luku 2.3). Muilta osin valtionavustusten myöntämiseen sovellettaisiin valtionavustuslakia. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen säännösten osalta?

Ei kommentteja

8. Arviomuistiossa selvitetään tarvetta säätää kehitysyhteistyövarojen väärinkäytöstä ilmoittavien henkilöllisyyden suojasta nykyistä lainsäädäntöä kattavammin (luku 2.4). Ulkoministeriön arvion mukaan uuteen lakiin kehitysyhteistyön järjestämisestä voitaisiin säätää ilmoittajien henkilöllisyyden suojelemisesta esimerkiksi laki finanssivalvonnasta (878/2008) 71 a-c §:n tapaan. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen säännöstarpeiden osalta?

Pidämme ehdotusta ilmiäntajan suojelun parantamisesta hyvänä.

9. Muut mahdolliset kommentit arviomuistiossa esitetyistä arvioinneista ja esityksistä?

Muutoksessa tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida kehitysrahoituksessa käynnissä oleva murros. Toki ymmärrämme, että muutostyön lähtökohtana on ollut vanhentuneen säätelyn päivittäminen.

Pidämme erittäin tärkeänä, että tämä prosessi, joka alkoi edellisellä hallituskaudella, ei nosta lopulliseen lakiin hallituskausikohtaisia kehityspoliittisia linjauksia, joita arviomuistiossa on nyt esitetty useammassa kohdassa.

Laaturyhmän toimintaa on kuvattu kappaleessa 2.2.3.2. Valtionavustukset kansainvälisille hallitusten välisille järjestöille, mutta sen roolia ei ole samalla tavalla avattu muiden instrumenttien osalta, miksi? Laaturyhmällä tulisi olla rooli myös eri rahoitusinstrumenttien välisten synergioiden vahvistamisessa.

Kappaleessa 2.2.3.3. Valtionavustukset yksityiselle sektorille ei ole mainittu yhtä voimakasta viittausta kehityspoliittisten tavoitteiden mukaisuudessa kuin muiden instrumenttien osalta.

Hienoa, että järjestöt mainittu Developing Markets Platform (DevPlat) instrumentin osalta yhteistyökumppaneina.

Tarvainen Anne

WWF Suomi - Anne Tarvainen, kansainvälisen ohjelman johtaja